

Bli husvert

De første kristne holdt samlinger i hjemmene rundt en middag. Alle kunne ta ordet, man hadde ikke et religiøst hierarki. Enkelte kristne hadde tjeneste som husverter, de åpnet sine hjem for slike samlinger.

Bli husvert

Sjur Jansen

Oslo, 2018.

sjur@byggemennesker.no

Hva dette heftet handler om

- Hvordan du kan starte kristelige hjemmesamlinger.
- Hvorfor samlingene skal være uten sjefer og uten religiøs rangorden.

Rammene i kortform

- Man møtes som venner i hjemmene rundt en middag.
- Ingen er sjef.
- Alle kan holde innslag.
- Jesus er Herre.

Hvem har skrevet dette heftet?

- Jeg heter Sjur Jansen og bor i Oslo.
- Min bakgrunn er pinsevenn/baptist.
- Jeg har deltatt i, eller har vært for, hjemmesamlinger for kristne i over ti år.
- Du finner mer informasjon på mine nettsider, der finner du også mine bøker «Fra urmenighet til scenekirker» (2009) og «De første kristne» (2016).

www.byggemennesker.no

www.byggemennesker.blogspot.no

De første kristne holdt sine samlinger i hjemmene rundt en middag, de hadde ikke kirker. Det går fint an å samles slik også i dag. Man behøver ikke å ha gått på bibelskole eller være prest for å invitere til samling, du behøver heller ikke spørre noen om lov.

Hjemmesamlingene til de første kristne var ikke noe i tillegg til gudstjenester med prest, preken og kirke, for det fantes ikke kirker eller gudstjenester med prest, det fantes bare samlinger i hjemmene eller på stranden eller andre steder. Kirker og prester kom flere generasjoner senere.

Å samles i hjemmene betyr ikke at du må si farvel alle andre måter å samles på. Etter hvert finner du ut hvor du vil legge tyngdepunktet.

Ikke religiøst hierarki

Listen under viser eksempler på hva alle kristne opprinnelig hadde ansvar for. Med andre ord: Ingen enkeltpersoner skal ha monopol på dette.

- forkynne (Lukas 24:33 og Luk 24:46-47)
- rettlede (Koll 3:16 og Rom 15:14)
- undervise (Koll 3:16)
- sjekke en profetisk påstand (1. Kor 14:29)
- lære bort (Heb 5:12)
- kjempe for troen (Judas 1:3-4)
- ta vare på troen (Joh Åp 1:3)
- velge personer til tjeneste (Apg 6:3-5)
- ha tilsyn (Heb 3:12) (Heb 12:15, episkopeo)
- holde ut (Heb 12:7)
- la seg oppdra av Gud (Heb 12:7)
- komme med innslag i samlingene (1. Kor 14:26)
- holde orden i samlingene (1. Kor 14:31)
- dele kjærlighetsmåltid/nattverd (1. Kor 11:33)

Opprinnelig hadde altså alle kristne de samme religiøse rettigheter til å døpe, dele ut nattverd, undervise og så videre, det var ingen religiøse monopoler.

Hverandre-verdiene

Det står ikke i Bibelen at «bare de med fine titler skal undervise». Det står at kristne skal undervise hverandre.

Forståelsen av ordet hverandre er blitt borte i mange moderne kirker. Nedenfor er en liste over hvordan NT bruker ordet hverandre.

Når det står «bær hverandres byrder», er det en oppfordring som gis til hele menigheten, det er ikke én person eller et styre som skal bære byrdene alene.

Når det står «rettled hverandre», så menes det hverandre, det menes ikke at en hierarkisk person skal rettled de under seg.

Når det står «elsk hverandre», så betyr ikke det at oppfordringen gjelder kun utvalgte i menigheten.

Hverandre-oppfordringene gjelder alle. Og da er også undervise og rettled inkludert.

Ha kjærlichkeit til hverandre
Vent på hverandre
Tjen hverandre
Bær hverandres byrder
Bær over med hverandre
Vær hverandres lemmer
Vær gode mot hverandre
Vis medfølelse med hverandre
Tilgi hverandre
Vær hverandre underordnet
Ikke lyv for hverandre
Undervis hverandre
Rettled hverandre
Trøst hverandre
Sett mot i hverandre
Oppmuntre hverandre
Oppbygg hverandre
Ikke baktal hverandre
Vær ydmyke mot hverandre
Lev i fred med hverandre
Være gode mot hverandre
Ha omtanke for hverandre
Oppgløde hverandre
Ikke klag på hverandre
Bekjenn synder for hverandre
Be for hverandre
Vær gjestfrie mot hverandre
Ha fellesskap med hverandre
Elsk hverandre

De to listene som du nå har lest, viser helt andre verdier enn hva som er vanlig i moderne kirker der noen bestemmer hvem som skal snakke. Se heller for deg en venneflokk som støtter hverandre.

Slik starter du/dere opp

- Kontakt en kristen venn
- Lag mat
- Snakk sammen

Kristne hjemmesamlinger er ikke noe vanskeligere å arrangere enn når venner ellers besøker hverandre. Når du har venner på besøk, er ordet fritt. Man behøver ikke planlegge.

Forskjellen er at man i kristne hjemmesamlinger åpner for samtaler som handler om kristen tro og at man åpner for bønn eller annet som hører naturlig hjemme når kristne er sammen. Samtidig er det god plass til å høre hvordan det går med hverandre, slik er det lettere å bygge hverandre opp. Når man snakker om løst og fast, dukker det samtidig opp noen bønnetemaer til senere på kvelden.

Glem kristne hjemmesamlinger et øyeblikk. La oss si at du har noen ikke-kristne venner på besøk, så sier den ene vennen at hun gjerne vil lese opp et dikt som hun synes er veldig fint. Vil du nekte henne det? Nei, selvsagt ikke. Slik er det også med kristne hjemmesamlinger, det er lov å komme med innslag. Man har samme «regler» som venner ellers har. Forskjellen er at i en kristen hjemmesamling har gjerne diktet, eller sangen, eller hva det måtte være, et kristent poeng.

Når venner møtes, tilpasser man seg. Er maten rykende varm, kan det være best å utsette diktet.

Hvem som helst av vennene kan si: «Det kjempefint at du skal lese dikt, men er det ikke bedre å ta det etter maten, for nå er jo suppa rykende varm?» Som venner kan man komme med forslag, protester og rettledning. Er det en av vennene som prater så mye at andre ikke slipper til, kan en av de andre si: «Stopp litt slik at også andre slipper til, du prater som en foss nå.» Man behøver ikke være hierarkisk plassert som leder med fin tittel for å si slikt.

Hva er menighet?

«Det er fint med hjemmesamlinger, men de er da ikke skikkelige menigheter.» tenker nok mange. De tror at menigheter må være registrert hos myndighetene, ha et foretaksnummer og en felles bygning. Og en moderne pastor. Og et kor. Og et styre. Og noen vedtekter. Og så videre.

Saken er at du er på trygg teologisk grunn med hjemmesamling og måltid, det var slik de første kristne holdt samlinger, altså de kristne du kan lese om i NT i Bibelen.

Apostelen Paulus hilser til personer som holdt samlinger hjemme (se lenke lenger ned), han skriver at alle i menigheten kan komme med innslag (1. Kor 14:26) og han skriver også om middagen man samles om (se lenke lenger ned).

Flere hundre år senere bestemte keiser Konstantin at kristne skulle overta hedenske templer og romerske rettssaler, dermed ble de kristne smittet av en del av skikkene derfra. Middagene forsvant og man fikk prestedrakter, korsang, prosesjoner og kirkebygninger. Og hierarki. Vel, hierarkiene begynte å vokse noe før Konstantin, men det fikk et sterkere feste da de ble koblet til den romerske staten.

Ikke en gang møteledere fins i de beskrivelsene Paulus kommer med i NT. Han oppfordrer derimot hele menigheten til å ta ansvar for at samlingene skal være mulige å gjennomføre uten kaos. Det var altså ikke-hierarki, noe som kan være krevende hvis folk ikke har fått de kristne verdiene under huden, slik som gjensidig underordning.

Paulus kaller kristne grupper for ekklesia. For eksempel Priska og Akvillas åpnet sitt hjem for kristne samlinger og Paulus kalte det for ekklesia (1. Kor 16:9). Det er vanlig å oversette ekklesia til menighet eller kirke, men det er egentlig feil. Ordene menighet og kirke er på norsk ord med religiøst innhold, men på gresk var ekklesia ikke et religiøst ord.

Beviset på at ekklesia ikke var et religiøst ord, finnes i Bibelen, for Bibelen bruker ordet om en opphisset folkemengde av butikkeiere og andre som skulle ta kverken på den kristne Paulus.

Sagt på en annen måte: Det er feil å bruke ord som menighet og kirke, for det er feil oversettelse. Ordene gir inntrykk av det fantes kirker med

prester og organister og at disse drev med bryllup, begravelser, korsang og prosesjoner, det er forhold som du ikke finner blant de første kristne i NT. Ekklesia bør derfor oversettes til «gruppe» eller noe lignende nøytralt som ikke indikerer dagens kirkelige tradisjoner og struktur.

Vel, jeg mener ikke at man skal få teologisk bot om man sier kirke eller menighet. Jeg bruker til og med ordet menighet her og der lenger ut i teksten du leser nå. Poenget mitt er at når du skal ta øvelsen «hva er menighet?» da må du vite i hvilken ende du skal starte. Du kan ikke begynne med det moderne innholdet av ordet kirke eller menighet. Du må starte med den opprinnelige meningen av ordet.

Hva man kaller samlingen i dag, kan sette føringer for rammene. Ord som menighet eller kirke har på norsk bagasje med mange tradisjoner. Kaller man hjemmesamlingene for kirke, kan det være at man tar med noe av tradisjonsbagasjen. For å forsøke å unngå noe av bagasjen, kan man gjerne kalle samlingene «middag med kristne venner» - og da er man faktisk også nærmere den opprinnelige betydningen.

Spørsmålet er ikke hva som er definisjonen på en menighet eller kirke, men hva som er definisjonen på en kristen samling eller en kristen gruppe. Ved å legge bort ordene menighet og kirke, som har bagasje fra kirkehistorien, er det lettere å gå til oppgaven:

Hvordan skal en kristen samling være?

Svaret er å finne i de oppfordringene NT kommer med, de som jeg allerede har nevnt over: Hverandreverdierne og det allmenne prestedømme. De forteller om kjærlighet og at alle har ansvar og om ikke-hierarki. Kort sagt et opplegg der alle er tjenere. NT beskriver for øvrig samlingene slik:

- **I hjemmene** (1. Kor 16:19 og se lenke nederst) eller på stranden (Apg 21:5 og Joh 21:9)
- **Middag** (Mark 14:23 og 1. Kor 11:33 og 1. Kor 11:20)
- **Frie innslag** fra alle som ønsker (1. Kor 14:26)
- **Organisk** (impulsivt/skiftende) slik at hvis én person holder et innslag og en annen forstår hvordan temaet kan belyses enda

- bedre, da kan denne overta innslaget. (1. Kor 14:29-33)
- **Nattverd** koblet til middagen (Les lenken «Jesus og måltidet» nederst)
 - **Ingen møteleder** eller sjef (1. Kor 14:29-33)
 - **Minste størrelse er to personer** (Matt 18:20)
 - **Bønn** (Apg 12:12)
 - **Sang**, fellessang og musikkinstrumenter (1. Kor 14:26 og Ef 5:19)
 - Rikelig med **sitatgjengivelser** av Jesus (Kol 3:16)
 - **Undervisning** (Matt 28:20)
 - **Informasjon** fra misjonsturer (Apg 14:27)

Det finnes ytterligere punkter man kan sette på listen. Fellesnevneren i alle oppfordringene i NT er kristne som kommer sammen for å:

- minnes Jesus
- bygge hverandre

Er du enig i den hovedtanken, da blir man ikke så opptatt av detaljer, men man blir opptatt av verdier.

Da kan du lese dikt, selv om ordet dikt ikke er nevnt i Bibelen. Eller du kan droppe den sangen du hadde tenkt å synge, selv om Bibelen nevner sang. For det er viktigere at du viser akutt omsorg til en som opplever sorg, sykdom eller problemer.

Eller du kan invitere til en samling som slett ikke er i et hjem. Frihet i Kristus.

NT kommer altså med en rekke oppfordringer om å ta vare på hverandre. Det er urimelig å mene at disse oppfordringene ikke skal gjelde når det er samling. Det er heller motsatt: Skal man kunne ta vare på hverandre, er samlingen det beste stedet å begynne. Men da må altså samlingens rammer gi rom for dette.

Alle er forskjellige

I tillegg sier NT at hver enkelt av oss er utstyrt med ulike gaver og at vi skal bruke disse gavene for å bygge opp de andre (1. Kor 12:28 og Ef 4:11 og Rom 12:6-8). Både gavene og alle hverandreverdiene er ikke begrenset til samlingen, men kan brukes på kryss og tvers der man møtes, både på tomannshånd, i andre samlinger, eller andre steder.

En av disse gavene er å lede (1. Kor 12:28). Siden Paulus ikke nevner lederskap som løsning i de rotete samlingene i korintmenigheten, ser det ut til at gaven til å lede ikke går ut på å bestemme program eller hvem som skal få ta ordet i samlingene, men at gaven skal brukes i prosjekter på siden (prosjektleder).

Gaven til å lede nevnes av Paulus som noe annet enn å være apostel, lærer osv. Sagt på en annen måte: Apostler, lærere osv driver ikke med styringsoppgaver. Men en gang i blant er det naturlig at noen tar ansvar for en sak som skal ordnes, og da kan den personen få lov til å lede det prosjektet. Vedkommende har ikke dermed blitt sjefen til alle andre av den grunn.

De andre stedene man på norsk finner ordet lede i NT, står det et mykere ord på gresk som kan tolkes til «å ta vare på» eller lignende, altså at meningen har noe med omsorg å gjøre.

Innslag: Både impulsive og forberedte

I ikke-hierarkiske hjemmesamlinger er det ingen sjef som har bestemt hva man skal snakke om. Samtalen er organisk, den kan springe hit eller dit. I løpet av kvelden kan også hver enkelt som vil, komme med innslag som de har forberedt. Og så kan alle også kommentere innslagene. Det er altså plass til begge deler, både innslag som folk har forberedt samt innslag som er impulsive.

I et hierarki, hvis man er et stykke ned på rangstigen, kan man tro at det man har på hjertet ikke er viktig nok. I et ikke-hierarki læres man derimot opp til at det er helt i orden å ta ordet.

Jeg tror ikke-hierarki åpner for at hver og en kan bli mer utrustet til å hjelpe andre enn dersom vi bare skal si ja til hva et hierarki har bestemt.

Ikke-hierarki betyr også likestilling

Kvinner og menn har de samme rettighetene/pliktene i en ikke-hierarkisk gruppe. Det er biologiske forskjeller på kvinner og menn. Menn er for eksempel sterkere, mens kvinner har bedre kobling mellom hjernehalvdelen. Men biologiske forskjeller skal ikke hindre noen fra tjeneste eller fra retten til å dele ut nattverd eller til å ta initiativer eller til å under-vise.

Både kvinner og menn er prester i følge NT (1. Peter 1:1 og 1. Peter 2:9 og 1. Peter 2:3). Ord som hode, underordne, tie og lignende har en ikke-hierarkisk forklaring. For eksempel hode betyr ikke overhode, men kilde, når Paulus snakker om skapelsen for å slå tilbake gnostisk innflytelse. Både kvinner og menn ble bedt om å tie. Ordet underordne betyr støtte. Les mer om likestilling på nettsidene mine.

Sikkerhetsnett

Gud kan påvirke oss på flere måter, en av dem er å bruke personer som kommer med innslag i samlingen, derfor er det viktig å gi alle en sjanse til å snakke.

Men man kan ikke blindt stole på at hvert enkelt innslag kommer fra Gud. Paulus skriver at alle i samlingen skal være sikkerhetsnett. Han bruker ikke akkurat det ordet, men han skriver at alle i samlingen skal prøve / teste / sjekke / vurdere det som blir sagt (1. Kor 14:29).

Slik flat struktur betyr at man ikke så lett blir en sekt. I sekter er det gjerne en sterk leder som har alle svarene og som det ikke er lov å protes-tere mot.

Ikke-hierarki gir rom for vertskap, initiativer og gaver, men det gir ikke enkeltpersoner rett til å bestemme over de andre eller ha enerett på teologien eller programmet.

Dersom man lager hierarki, vil ikke alle beskjeder fra Gud nå frem. For hierarkiet har restriksjoner på hvem som kan si noe og hvem som skal tillegges vekt og hvem som skal tolke.

Antallet personer som er samlet

«Der hvor to eller tre er samlet i mitt navn, er jeg midt i blant» sier Jesus. Det holder altså å være to, det er helt greit, men man kan godt være flere også.

Mange kristne er vant til å måle i tall. Det er vanlig å telle det som er lett å telle, nemlig antall medlemmer i samme kirke. Man måler ikke hvor mye kjærlighet det er i samlingene. Man måler ikke hva hver og en i samlingen sprer på sin vei gjennom livet, altså utenfor samlingene. Man måler ikke hvilken indre vekst hver enkelt kan ha. For det er jo vanskeligere å telle opp slikt.

Men man må ikke forme samlingene etter hva som er lett å måle. Man må forme samlingene etter hva som kan gi rom for oppfordringene som de første kristne kom med.

Hvis du starter en gruppe der dere er to eller tre, så ikke ha mindre-verdighetskomplekser. Man kan nesten få inntrykk av at to eller tre er idealet til Jesus. Han gir i alle fall sterk støtte til dette ved å nevne akkurat to eller tre.

Jeg tror ikke det er meningen at hver lille hjemmegruppe skal vokse seg ut av hjemmet slik at man må bygge kirker. Misjonsstrategien til Jesus var en annen, den gikk ut på å starte stadig nye hjemmegrupper. Jesus sendte ut to og to kristne som fikk beskjed om å ta inn hos vennlige ikke-kristne.

Dersom eierne av hjemmet valgte å bli kristne, så hadde man automatisk en ny «kirke» der – helt gratis. Så kunne misjonærene gå videre. En genial strategi fra Jesus. Man vokser i bredden, ikke i høyden. Og det er en strategi som krever lite utstyr og lite utdanning. Hverken kirkebygninger eller organisasjon skal bygges.

Troen spres da på en ikke-hierarkisk måte, for de som spres troen er gjester i andres hjem og kan ikke sjefe. Når som helst kan huseieren kaste gjestene ut.

Strategien til Jesus gir en struktur som ligner på internett. Knuses ett punkt på internett, er det likevel nok av andre punkter som fungerer. Men knuser du ett punkt i et hierarki, da kan mye ryke, det fins eksempler på

kirker som har rast sammen fordi topplederen fikk en knekk eller gjorde noe dumt. Det finnes også eksempler på store kirker som er i tottene på hverandre, veldig mange mennesker blir da involvert når to ledere krangler. Hver leder har sitt hierarki under seg som blir automatisk trukket med i krangelen.

Strategien til Jesus er å bruke misjonærer som bor hjemme hos fremmede noen dager før de går videre til et annet område og et nytt hjem (Lukas 10). Strategien er ikke at hver hjemmegruppe skal invitere stadig nye personer til hjemmegruppen.

På den annen side er det ikke noe bibelsk forbud mot å invitere folk hjem, en av oppfordringene i NT er tvert i mot at vi skal være gjestfrie. I dag er vi for øvrig i en spesiell situasjon fordi vi har opprettet kirker. Det finnes ikke noe oppskrift i Bibelen på hvordan man skal kunne gå fra kirker og tilbake til hjemmesamlinger, for kirker var jo ikke en del av planen.

Måltidet

Jesus innstiftet nattverden midt i en middag, det vil si midt i påskemåltidet som jødene holdt til minne om flukten fra Egypt. Både retningslinjene fra GT om påskemåltidet samt ordet deipneo som Peter bruker i NT, viser at det var en middag. Det greske ordet som brukes, betyr døgnets hovedmåltid, som gjerne ble spist på kvelden. Nattverden ble hentet fra måltidet.

De kristne fortsatte å samles på den måten. Noen år etter Jesu påskemåltid skriver Paulus: «Derfor, mine søsken: Når dere kommer sammen for å holde måltid, så vent på hverandre!» (1. Kor 11:33) Paulus bruker det samme greske ordet som Peter, det var altså snakk om en middag. Paulus kobler så dette til Jesus og den første nattverden.

Hvordan kan vi ordne dette i dag? I første omgang kan for eksempel den som inviterer, lage maten. Senere kan dere finne egne ordninger, for eksempel at alle tar med litt mat hver, eller at én person kommer litt før de andre og hjelper til på kjøkkenet. I andre land har jeg hørt om grupper som starter i butikken der man handler maten sammen.

Måltidet kan være hva som helst, alt fra noen brødkiver, til en suppe

eller en flott rett som har stått i ovnen lenge med mange ingredienser. Det spørs hvor god råd man har og hvor mye krefter en har. Men har man krefter og råd, anbefaler jeg varm mat, gjerne en middag. Et skikkelig måltid setter positive føringer for samlingen, man roer det hele ned og man forstår at det er ikke snakk om å skynde seg.

Med middag kommer det automatisk i gang en del samtaler og man kan høre hvordan de andre har det. Skal man kunne gi eller få kjærlighet, må man snakke sammen og høre hvordan det står til, man kan ikke bare høre en sang eller lytte til teologisk undervisning.

I Norge er de fleste innbyggerne rike i forhold til andre land. De aller fleste i Norge legger seg mette hver kveld. Andre steder kan menighetsmiddagen bety at fattige kan få et skikkelig måltid. Paulus mente det var feil hvis noen satt uten mat og andre hadde så mye at de drakk seg fulle.

I Norge kan det være andre ting vi er fattige på, for eksempel tid til hverandre med oppmuntringer og lignende, middagen har da en litt annen funksjon. Men det krever samme innstilling fra «de rike» som den gangen. Den gangen måtte de rike læres opp til å dele på maten. I dag må de vellykkede, de som har mange venner og interessante jobber, ikke bare tenke sine egne overflodsbehov i samlingen, men være villige til å se hvilke behov de andre har.

Si fra hva du inviterer til

Når du inviterer til hjemmesamling, synes jeg du skal fortelle hva du inviterer til, slik at ingen føler seg lurt inn i noe religiøst som de kanskje ikke ønsket å være med på. Inviterer du til en kristen hjemmesamling med middag? Eller inviterer du til kun en middag? Eller kanskje inviterer du til en middag der dere skal snakke om ideen hjemmesamlinger? Si fra hva du inviterer til, da vet folk hva de takker ja til.

De hjemmesamlingene jeg deltar i, foregår i flere hjem, vi veksler på hvilket hjem som brukes. Vi har sammen funnet datoer. Den som er kveldens husvert, sender ut invitasjon på mobiltelefon dagen før, så må alle svare om de kommer eller ikke, slik at husverten kan lage passelig mengde mat. Dere kan finne deres egen løsning.

Finner løsninger

Ikke-hierarki betyr ikke at samlingene må være totalt uten struktur. Folk er ganske forskjellige, så alle må være villige til jenke seg litt. Noen liker best uforberedte samtaler, andre liker å forberede seg på et tema. Hvordan løser man at folk er forskjellige? Man kan for eksempel bli enige om at under middagen er samtalen helt fri, mens under kaffen etterpå skal man gå gjennom en rekke temaer som man sammen har bestemt for de neste ukene. Eller man behøver ikke det. Det finner dere ut av.

I de samlingene jeg selv deltar i, møtes vi først rundt en middag og etterpå har vi kaffe. Noen ganger kan det dukke opp et teologisk poeng eller et kristelig innslag nesten før vi har satt oss, andre ganger snakker vi om sommerferien til langt ut i kaffen. Men i hovedsak har vi sosial prat under middagen og så har vi kristelige innslag under kaffen.

Ikke plikt

Som sagt oppfordrer Paulus til at alle i menigheten kan komme med ulike innslag (1. Kor 14:26):

«Hva mener jeg da, søsken? Jo, når dere kommer sammen, har én en salme, en annen et ord til lærdom, én har en åpenbaring, én har tungetale, en annen har tydingen. Men la alt tjene til å bygge opp.»

Men det bør ikke være noen plikt å komme med innslag. Da blir det press og klamt. Man skal komme sammen for å bli bygget opp, ikke for å bli stresset.

Man bør også unngå: «Jeg synes vi skal ta runden rundt bordet og la alle komme med sitt syn på dette vanskelige temaet.» Nei, la heller folk si noe når det passer dem selv.

Det er for øvrig ikke så farlig om noen sier noe som de andre oppfatter som feil, for det er lov å kommentere, og da kan man rette opp i feilen. Eller det er lov å være uenig. I de samlingene jeg er med i, kommer vi fra helt ulike kirkesamfunn og fra ulike land, det er mye vi sikkert kan være uenige om. Men med en vennlig innstilling og høflighet går det helt fint.

Vi holder som regel på i flere timer når vi er sammen. Noen få ganger har vi latt en person holde et innslag som varte nesten hele kaffestunden,

det var vi blitt enige om på forhånd var greit. Noe annet hadde vært hvis denne personen skulle snakke så mye i hver eneste samling.

Hjelpemidler

Når man møtes, hender det at noen har en idé om at man skal behandle et tema, en bok eller lignende, og det er helt greit. I samlingene jeg deltar i, har vi brukt tekster fra helt ulike kirkesamfunn som utgangspunkt for samtale.

Avkoding og påkoding

Er slike samlinger helt nytt for dere som møtes, og dere fra før av er vant med tradisjonelt menighetsliv, kan det hende at mange av de første samlingene går med til «avkoding», altså at man samtaler om gamle tradisjoner slik som scenekirker, prekener, prestedrakter, aktiviteter og menighetsstyrebeslutninger.

Det allmenne prestedømme

Samtidig som man snakker seg ut av gamle tradisjoner, vokser man gradvis inn i det som gjerne kalles «det allmenne prestedømme» (Peter og Johannes kaller alle kristne for prester). Man begynner å få teologiske spørsmål under huden, man står gradvis mer solid, man har ikke bare kopiert teologiske synspunkter fra en karismatisk hovedpastor eller et gammelt kirkesamfunn, men man har tenkt og vurdert selv ut fra hva som står i Bibelen – sammen med andre. Man tør å vise at man har egne meninger som avviker fra kirkesamfunnet man er vokst opp i.

Alle blir ikke dermed utadvente misjonærer eller evangelister, men man vil kanskje føle seg friere til å ta initiativer eller å handle når man kjenner et kall eller ser et behov som også passer til de gavene man selv er utrustet med. Man venter ikke på at en leder i en kirke skal gi klarsignal eller ordre til oppgaver.

Når man vokser inn i det allmenne prestedømme, nærmer man seg idealet om «én Herre» som står i NT. Man har ikke lenger pastoren eller kirkesamfunnet som herre. Den korteste trosbekjennelsen som finnes for

kristne, står i NT: «Jesus er Herre».

Noen vil kjede seg

Regn med at enkelte kristne vil finne slike hjemmesamlinger kjedelige, for de er skrudd sammen som utadvendte evangelister, ledere, gründere, praktikere osv. De vil gjerne preke, reise til fremmede land, starte organisasjoner, ha et publikum, kjenne at de gjør noe stort, kjøre hjelpesendinger, hjelpe den syke naboen med oppussingen, osv.

Men også slike personer har behov for fellesskap, spesielt når de opplever en livskrise, derfor er hjemmesamlinger bra også for dem. Selv om deres prosjekter gir dem mye energi og glede, så er ikke prosjektene nødvendigvis løsningen når de møter motgang. Da kan det være vennene og hjemmesamlingene som betyr mest.

Dagens problem er at slike personer kan finne på å forme menigheter etter deres egen gave. Det betyr ikke at løsningen er at de må undertrykke sin gave, men den kan leves ut andre steder, eller gis kun passe plass i menigheten slik at andre typer gaver også har rom.

Slike personer kan få et bønneklapp på skulderen og så kan de sendes ut døra og inn i det de ivrer for. Det er ikke meningen at alle skal gjøre det samme som dem. Så kan de komme innom nå og da. Men når de kommer innom, må de følge oppfordringene i NT som er at alle kan komme med innslag og at hele menigheten er teologisk sikkerhetsnett. De skal ikke ta styringen i samlingen bare fordi de holder på med imponerende prosjekter andre steder.

Struktur som ikke så lett bryter sammen

Bytt gjerne på hvilke hjem dere møtes i. Da blir det ikke krise om en av husvertene flytter til en annen by, for dere er vant med å bruke flere hjem og det er lett å fortsette. Men som sagt, slikt finner hver gruppe selv ut av. Er det en gruppe som gjerne vil samles i samme hjem hver gang, så er det selvsagt greit.

Som venner

Ikke-hierarki betyr ikke nødvendigvis at man er nære venner som reiser på ferie sammen og deler private temaer, men det betyr at man bruker samme prinsipper som venner, altså at alle har rett til å si noe, ingen er sjef, osv.

Husverten bestemmer ikke over gruppen, husverten bestemmer ikke hva man skal snakke om eller hvem som kan ta ordet. Men husverten bestemmer selvsagt hva hjemmet skal brukes til. Er samlingen i ferd med å bli en fyllefest, har husverten rett til å kaste gjestene ut.

Prosjektlederskap er ok

Venner vil ikke innsette en av vennene som venneflokkssjef. Men venner tillater prosjektlederskap. En venneflokk kan gjerne velge en person til å være leder for et prosjekt, for eksempel hvis man skal på en felles busstur eller hvis alle skal være med på å reparere taket hos noen som trenger hjelp.

Men når noen kommer med en prosjektidé, da mener jeg man bør unngå å gjøre om hjemmesamlingen til en paraplyorganisasjon der alle tiltak skal koordineres med felles økonomi og mange avdelingsledere. Det er fare for at man da ender opp som en travel tradisjonell foretaks-menighet.

La heller de eller den som har lyst til å starte et prosjekt eller et kor, gjøre det, uten at hjemmesamlingene blander seg inn og uten at prosjektet eller koret er underlagt hjemmesamlingene. Det er bedre at tiltak på denne måten ordnes av enkeltpersoner på siden av hjemmesamlingene. Slik unngår man lange debatter om visjoner, veien videre, prioriteringer, penger, posisjoner og mye annet.

Ved å skille ut initiativene på denne måten, kan man når det er hjemmesamling ha masse rom til å bygge hverandre.

Prosjekter på siden kan også foregå i hjemmene. Du kan bruke hjemmet ditt på ulike måter til noe som er bra.

Gruppene er ulike

Hjemmesamlinger kan være ganske forskjellige fordi personene som samles er ulike. Noen grupper er livlige og fulle av krefter, andre grupper preges av at mange har kommet i sykdomsalderen. Man kommer kanskje også fra ulik menighetskultur når det gjelder hvordan man oppfører seg. Noen synes det er fint med vin til maten, andre ikke. Noen er utadvendte, andre er innadvendte. Det fine med hussamlinger er at man er så få at man kan bli enige om å ta hensyn til hverandre.

Idealet tror jeg er at enhver kristen skal kunne møte en annen kristen og kunne være til støtte for den andre. Men jeg tror ikke man som kristen har plikt til å delta i en gruppe som man blir sliten av eller der man er veldig uenige i teologien som til enhver tid legges frem av de andre.

Jeg tror det er greit at vi prøver å oppfylle flere idealer samtidig. Vi skal være romslige nok til å kunne være sammen med andre kristne som har en annen kultur eller teologi, samtidig må det være greit å være oftere sammen i grupper der man kjenner seg mer oppbygget.

Må ikke brette ut sjela

Hjemmesamlinger betyr ikke at man er nødt til å dele intime detaljer om sine liv, det kan heller skje på tomannshånd eller sammen med en profesjonell. Men hjemmesamlinger betyr at man kan dele mer enn man har anledning til i tradisjonelle gudstjenester eller aktiviteter. Man kan komme med bekymringer eller gleder, hvis man vil. Man kan for eksempel fortelle at en slektning er syk og at man er bekymret over dette og at det hadde vært fint om alle kunne samles i bønn for situasjonen. I mange tradisjonelle gudstjenester er det vanskelig, for man må spørre en leder om lov til å snakke, og da lar man det være, man vil ikke forstyrre programmet.

Hjemmesamlinger betyr ikke at man skal eller må dele sine innerste tanker. Men det er selvsagt større sjanse for at man forteller mer om seg selv når man samles hjemme rundt en middag enn når man sitter stum på en kirkebenk. Slik er det med venner ellers også, det er en viss risiko for at du en eller annen gang sier noe du angrer på, men ingen mener at

du skal slutte å ha venner av den grunn.

En hjemmesamling kan ikke være en profesjonell terapigruppe. På den annen side: Kanskje personen aldri ville ha kommet seg til en profesjonell behandler hvis ikke gruppen hadde eksistert og gitt mulighet til å åpne seg litt.

Man kan for øvrig regne med at slike hjemmesamlinger kan være forebyggende. Man blir sett, man føler at noen bryr seg, man får bønnehjelp, man får oppmuntringer og venneråd.

Det finnes for øvrig personer som har lært fra barndommen av at når de var i en offerrolle, da fikk de oppmerksomhet fra sine foreldre, og så har de tatt med seg det «trikset» videre i livet ubevisst. Jo flere intime og triste opplevelser de forteller, desto mer oppmerksomhet får de...

Hva skjer dersom gruppen vokser?

Hvis hjemmesamlingene vokser og man opplever at det er vanskelig å ordne nok mat hver gang eller at taletiden til hver enkelt blir for liten, da kan man like gjerne reorganisere seg. NT setter ikke frem noe religiøs plikt om at de samme personene skal møtes i den samme gruppen resten av livet. Målet er heller ikke å samle flest mulig kristne under samme tak.

Men å dele en hjemmesamling i to, det har jeg aldri vært med på. Jeg tror det er vanskelig, for folk ønsker ikke å bryte gode bånd. Jeg tror det er bedre å starte en ny gruppe med sistemann som er på vei inn døra før denne har slått rot. Da må en eller to i den opprinnelige gruppen være villig til å delta i to grupper en periode, inntil den nye gruppen går av seg selv.

Delta i flere grupper

Å være med i flere grupper, tror jeg er bare bra, da treffer man ulike folk og får ulike impulser. Og dersom ens gave ikke blir brukt så mye i den ene gruppen, så kanskje passer den bedre inn i den andre. Hvorfor i all verden skal man gå i én menighet hver søndag hele livet? Hvem har sagt at det er et ideal?

Minimalt byråkrati

Selv deltar jeg i flere grupper, eller hjemmesamlinger, eller husmenigheter, eller vennemiddager, eller hva man vil kalle det. I den ene er det et ektepar som har forpliktet seg å gi et fast beløp til et godt formål i utlandet. Hver gang har de med en liten boks som vi kan legge penger i, hvis vi vil. Det vil si; nå sender vi penger med mobilen.

Det er ikke menigheten i fellesskap som har gitt løfte om å sende en fast sum hver måned, det er ekteparet som har lovet dette, men vi andre støtter opp. Kommer det for lite penger i boksen, må ekteparet gi tilsvarende mer for å opprettholde sitt løfte. Med en slik ordning unngår man byråkrati. Man slipper også lange debatter om hva menigheten i fellesskap skal prioritere.

Kristne hjemmegrupper kan selvsagt ha noen felles prosjekter. Men jeg viser eksempler på hvordan man kan minimalisere byråkrati og organisering, slik at mer tid og krefter kan brukes til å bygge hverandre når man er sammen.

Guds rike er selvsagt mye mer enn samlingene. Når man med nye rammer gir folk anledning til å delta mer i samlingene, vil de bli mer selvstendige og kan ha prosjekter og initiativer i øst og vest uten at hjemmegruppen har noe med det å gjøre.

Ikke organisasjonsnummer

Hjemmesamlinger uten hierarki har ikke organisasjonsnummer eller juridiske medlemmer. Du behøver ikke å melde deg ut av ditt nåværende kirkesamfunn bare fordi du starter hjemmesamlinger. Med tiden vil du finne ut av om du vil være medlem eller ikke i det tradisjonelle kirkesamfunnet. Dersom du melder deg ut, kan du fremdeles beholde relasjonene i kirkesamfunnet. Selv har jeg meldt meg ut for lenge siden, for jeg mener det er teologisk mest riktig.

Hva med pastor, eldste eller prest?

Det finnes ikke en eneste pastor med navn i NT. Når dagens pastorer skal vise sine forbilder i NT, nevner de gjerne navn på misjonærer, ikke

pastorer.

Jeg studerte NT grundig for noen år siden for å finne ut av organiseringen til de første kristne. Jeg fant da ingen pastorer med navn. Da begynte det å åpne seg en annen måte å tenke på enn at man skal ha kirker med en pastor som sjef. Og da jeg leste om Paulus som oppfordrer alle til å komme med innslag, da forsvant enda mer av dagens sjefete pastorrolle. Videre kunne jeg lese at Paulus ikke ba en pastor om å rydde opp i samlingene i den rotete korintmenigheten, men han oppfordret alle til å ta ansvar. Da var det ikke mye igjen av den moderne pastorrollen.

Paulus hilser ikke til noen med pastor-tittel, men han hilser til de som åpner hjemmene for kristne samlinger, de har til og med navn. Pastorene er usynlige. Men pastorene er der likevel, forklaringen er at når Paulus hilser til de som åpner sine hjem, da hilser han egentlig til pastorene. Men de var ikke pastorer slik dagens pastorrolle er med sceneopptredener og prekemonopol.

De opprinnelige pastorene var ressursterke (de hadde hus), de var modne (de var eldst i husstanden) og omsorgsfulle husverter. Ordet pastor bør man unngå, for det har så mye tradisjonsbagasje. Jeg synes det er bedre å si vert, for en vert har initiativer og ønsker det beste for gjestene, men en vert kan ikke dele ut religiøse titler eller bestemme over en venneflokk.

Ordet pastor fins ikke Bibelen, for pastor er latin og ikke gresk. Hvorfor man da skal si pastor, forstår jeg ikke. På norsk heter det hyrde eller gjeter. Men også om man bruker slike ord om den som inviterer til hjemmesamling, kan man fort legge en hierarkisk betydning i ordene på grunn av bagasjen fra kirkehistorien.

Ordet vert er faktisk brukt i NT, og det er til og med koblet til et navn (Gaius).

I NT står det at Titus skulle få på plass eldste i hver by på Kreta. Til forskjell fra for eksempel slaver, var eldste i antikken personer som eide sitt eget hus og firma. Det var fint hvis eldstepersoner ble kristne, da kunne de åpne sine hjem for samlinger. Det var derfor en bra strategi at Titus skulle få på plass kristne eldste på Kreta.

Og den strategien hadde de første kristne lært av Jesus. For Jesus sendte ut misjonærer som skulle spørre om å få bo en periode hjemme hos fredelige folk. Hvem kunne i tilfelle slippe fremmede misjonærer (slik som Titus) inn i huset og gi dem seng og mat? Det er tvilsomt at slavene, de ansatte, barna eller svigersønnen kunne bestemme det. Nei, det var de eldste i hjemmet som bestemte hvem som skulle få overnatte. Derfor måtte Titus få på plass eldste i hver by, for det var de som kunne åpne sine hjem for samlinger dersom de ble kristne.

Peter skriver til kristne og ber de eldste om å ta vare på den flokken de har hos seg. Det er usikkert hva Peter mener med flokken, er det snakk om de ansatte som de eldste hadde i firmaet? Eller mener han de kristne vennene som kommer til samlingene hjemme hos de eldste? Eller mener han familien? Eller mener han alle sammen? Han forklarer uansett rett etter at å «ta vare på» flokken ikke betyr å bestemme over den. De eldste skal ikke være herre over flokken, forklarer Peter. Og det henger bra sammen med at de første kristne hadde bare én herre: Jesus.

Kirker fantes ikke, så oppfordringen fra Peter handlet ikke om at eldste skulle ta vare på flokken inne i kirken. Oppfordringen gjaldt den flokken de eldste hadde hos seg selv hjemme.

Det er få hjem i Norge som har et opplegg med eldste. Vi har en annen kultur, nesten alle voksne i Norge har sitt eget hjem, nesten alle voksne har utdannelse og inntekter. De færreste i Norge bor på gård med flere generasjoner og ansatte samlet. De aller fleste voksne i Norge er derfor frie til å invitere folk hjem, slik de eldste den gangen var noe mer alene om. Men i enkelte andre land i dag kan det være opplegg som ligner på hvordan det var den gangen da de første kristne levde.

En gang hadde Paulus et møte med mange eldste fra en by. Da oppfordret han dem til å være hyrder. Det er det hyrdeordet som etter hvert har endt opp som pastor-ord. Men Paulus snakket altså til eldstepersoner. Eldste og pastor var samme person. Hver eldste hadde en flokk hjemme. I dag har slike husverter blitt styremedlemmer i foretakskirker, deres tjeneste er ikke til å kjenne igjen.

I utgangspunktet kan enhver kristen invitere til kristen samling, for

eksempel Priska og Akvillas i NT åpnet sitt hjem. Det står ikke noe om at de var eldste eller ikke, men de kunne i alle fall fritt invitere til samlinger. NT nevner ingen personer med merkelappen eldste eller pastor som møtte opp i samlingene hjemme hos dem. Enten må vi si at Priska og Akvillas var eldste, eller så må vi si at man slett ikke trenger eldste eller pastor for å ha noe som kalles ekklesia. Uansett lander man på at noen kan kalles vert fordi de åpner sitt hjem for kristne samlinger.

I et brev nevner Peter at også han er eldste. Et annet sted står det at Jesus ba Peter gi mat til sauene, det vil si mat til andre mennesker. Dette har dessverre blitt tolket hierarkisk. Man har ment at det er kun de eldste (som i senere generasjoner ble til prester), eller kun hyrdene (de senere kirkepastorene), som har lov til å snakke (preke) når man er sammen. Men det henger i tilfelle ikke i hop med hvordan Paulus beskriver samlingene (alle kan komme med innslag), så Peter kan ikke ha fått en slags enerett til å snakke i samlingene. Peter skriver også at de eldste ikke skal være herrer over flokken.

Men hva er mat i denne sammenheng? Hva mente Jesus med at Peter skulle gi mat? Er det mat det samme som teologisk undervisning? Eller er det en middag man kan spise? Jesus ba Peter samtidig være hyrde. Å være hyrde/gjeter er gjerne forbundet med å lede sauene til områder der det er mat å få. En tolkning kan være at Peter får i oppdrag å lede folk til Jesus, Peter skulle være misjonær. Som misjonær skulle han i tilfelle være gjest i fremmede hjem og da kunne han ikke oppføre seg hierarkisk.

I NT har vi oppfordringer om ikke-hierarki fra Jesus, Peter, Paulus og Jakob. Oppdraget som Peter får om å «gi mat», må tolkes ikke-hierarkisk. Det vil si at Peter ikke fikk enerett eller monopol på å snakke om Jesus, til å vise omsorg, til å undervise osv.

Når noen misjonærer bor noen dager i et fremmed hjem der ingen har hørt om kristen tro, er det selvsagt kun misjonærene som sitter med kunnskapen om kristen tro. Man kan ikke da la de som ikke vet noe om kristen tro, definere hva kristen tro er. Men samtidig er det ikke meningen at misjonærene skal bo der resten av livet. Stafettpinnen må overleveres og så må prinsippene om samlingene komme på plass, nemlig at

kristne skal undervise hverandre og at hele menigheten skal være teologisk sikkerhetsnett, osv.

I tillegg til at misjonærer gjerne bodde hjemme hos folk på sine reiser, kunne de også gjerne slå av en prat med folk på landeveien eller på torget. Hva gjorde de da når en liten flokk valgte å bli kristne etter noen samtaler på fortauet? Vel, da måtte man finne ut hvem av dem som kunne ta ansvar som husvert. Noen ganger kunne misjonærene da hjelpe dem i å velge hvem som egnet seg best.

Da Titus skulle få på plass eldste på Kreta, kan det være at Paulus og Titus allerede hadde overbevist en del personer til å bli kristne der. Paulus skriver at mye er ugjort. Det betyr at noe allerede er gjort. Det kan være at blant de kristne på Kreta hadde man ikke fått i gang jevnlige samlinger ennå. Da skulle i tilfelle Titus overbevise noen av de kristne eldste til å ta ansvar. Da ville det være best om Titus tok tak i de som egnet seg best som husverter og gjorde et forsøk med dem. Paulus kommer med noen punkter som viser hva en god kandidat er, han skriver at en eldste skal være én kvinnes mann og ikke leve et vilt og utsvevende liv, han må også være gjestfri osv (Tit 1:5-9).

Hvordan inviterer man?

Det kan være lurt å bli enige om hvordan man inviterer folk. Skal det være totalt åpent hus hvor fremmede kan ramle inn, eller skal man invitere de man i hjertet kjenner for å invitere? Er det kun verten som kan invitere, eller er det greit at alle kan ta med seg hvem man vil?

Selv tror jeg det er best med en relasjonell fremgangsmåte, altså at man kjenner noen og inviterer dem, ikke at man har avisannonser om hjemmesamlinger. Men ulike grupper kan ha ulik politikk her.

Er man ivrige i å invitere, blir gruppen fort for stor. Er man ivrig, bør man finne en strategi som heller lager nye grupper enn at den ene gruppen vokser seg stor.

Strategien til Jesus var ikke å be disiplene invitere folk hjem, men det var å sende disiplene ut til andres hjem. På den måten overtar stadig nye huseiere ansvaret for å holde samlingene gående i sitt hjem. Slik organise-

rer man seg vekk fra organisering, man slipper også å dele grupper.

Er du ivrig til å invitere, så er du kanskje en slags misjonær. Da er det bedre å følge strategien til Jesus om å lage grupper i nye hjem.

Samtidig er det selvsagt også bare hyggelig å invitere folk hjem til den gruppen som pleier å samles hjemme hos deg. Det er ikke noe forbud i NT mot å ha ekstra mange folk på besøk. Folk er forskjellige, noen synes ti personer er mye, andre synes 100 er passe. Er man åpen for å være med i flere grupper på kryss og tvers, løses mye, for da kan man variere.

Hvordan kan ulike persontyper være sammen?

Folk må være høflige. Det er uhøflig blant venner å dominere og holde ordet hele tiden. Vanlig høflighet er å la alle slippe til i samtalen. Man må noen ganger rett og slett legge bånd på seg selv og ikke komme med alle gode historier og gode argumenter man sitter på. Skal du fortelle alt du vet om hvert eneste tema som dukker opp, da blir det bare du som snakker hele tiden.

Paulus skriver: «For dere kan alle tale profetisk, men én om gangen, slik at alle kan lære og alle bli oppmuntret. Enhver profet har herredømme over sin profetånd, for Gud vil ikke uorden, men fred.» Gud er altså fredens Gud. Alle, også du, må bidra til at det er fred i samlingen.

Hvis alle i gruppen følger oppfordringene som fins i Bibelen, da kan ulike persontyper være sammen.

Jeg tror det kan hjelpe at alle blir bevisst sin personlighetstype, slik kan man tøylen den i noen situasjoner og la den blomstre i andre.

Rolf kan høre tre setninger om en bok og så synes han det er greit at vi skal lese et kapittel i den boken til neste samling. Åshild vil gjerne snakke om boka i ti minutter før hun kan gi sin støtte. I Rolfs ører høres Åshild negativ ut, hvorfor stille så mange kritiske spørsmål? Men Åshild mener det er bedre å stille noen ekstra spørsmål med en gang i stedet for å starte på tre ulike bøker etter hverandre som alle viser seg å ikke passe bare fordi man gikk for fort frem.

Sånn er vi mennesker ulike. Det at vi er forskjellige, er noen ganger til irritasjon, andre ganger til berikelse.

Hvis noen i gruppen har lest en bok om ulike persontyper, så er det bra om vedkommende gir gruppen et referat.

Det fins også mange merkelapper i NT på personer, noen er evangelister, andre er lærere, osv. Litt tabloid kan man si at evangelister er gjerne utadvendte og tar rommet med sjarm og gode historier og de er alltid positive. De vil gjerne at også resten av flokken skal være like utadvendte som dem selv slik at hele flokken kan dra til bytorget og fortelle fremmede om Jesus. Lærertypen synes på sin side at det blir for mye koseprat i gruppen og vil gjerne undervise om teologi. Hyrden ser behovene hos enkeltmennesker og vil sette av tid til å lytte til dem. Evangelisten har glemt deg neste dag, mens hyrden har ligget våken og tenkt på hvordan han kan hjelpe deg. Vel, jeg har muligens ikke dekning for slike karakteristikk, men poenget mitt er å minne om at vi er alle forskjellige. «Bær over med hverandre» er en av hverandreverdiene.

Tjenere

Hvis man ser for seg enkeltmennesker som skal bygges, som igjen skal bygge andre mennesker på sin vandring, så trenger man ikke ledere, men man trenger gaver, omsorg, samtaler, tid med hverandre, studier, mot, initiativer osv.

Man trenger hverandreverdiene. Når jeg leser i Bibelen om lærere, utsendinger, hyrder, evangelister og mange andre merkelapper, tenker jeg at de er tjenere som yter service til andre, de er ikke sjefer med monopoler og rett til å gi ordre. Hva skal de forresten gi ordre om når det ikke er noen kirkebygning eller noen ansatte?

Ordet leder er lett å misforstå, for det inneholder både noe mykt og noe hardt. Den myke delen er fin, den handler om å motivere, om å lære bort, om å gi omsorg, osv. Den harde delen handler om å gi ordre eller ha enerett på noe. For å unngå misforståelser, mener jeg man bør unngå ordet leder. For hvis man kaller husverten for leder, da begynner folk å tenke at det er husverten som har ansvaret alene for rydde opp i problemer, at det er bare husverten som skal holde innslag, osv.

Ikke bygge oppover, men i bredden

Dessverre er det slik at ledere pusher. De vil ha resultater, de vil at alle skal invitere nye personer til gruppen. Ledere har ansettelse og kirkebygninger som mål. Hvis dere møtes uten ledere, kan veksten derimot skje i naturlig tempo og gjerne individuelt med ulikt tempo.

Med kun tjenere nytter det ikke å bygge hierarkier, altså i høyden, man blir nødt til å bygge i bredden, hver enkelt må vokse og selv ta ansvar for sine på sin vei. Enhver innsats gjøres uten egen vinning, du kommer ikke til å få en fin tittel eller ansettelsekontrakt, i bredden kan ingen kalle seg hovedpastor. Men alle får store muligheter til å bygge andre.

Er du vant til å lede kristne aktiviteter, ja kanskje også vant til å preke, må du passe på at du ikke dominerer slike hjemmesamlinger eller lager en vanlig tradisjonell kirkesamling i miniformat.

Dominerende personer

Når det ikke er en sjef i hjemmesamlingen, hvordan takler man da dominerende personer? Aller først: Det er lov å si fra selv om man ikke er sjef. Er det noen som oppfører seg ufint, så er det på sin plass at noen sier fra til vedkommende. NT gir støtte til det. NT sier at vi skal rettlede hverandre. Johannes skulle virkelig si fra da han skulle møte Diotrefes.

Alle som inviteres, må høre at det er snakk om ikke-hierarki. De som velger å møte opp, har med sitt oppmøte egentlig da indirekte sagt ja til prinsippet om ikke-hierarki.

Paulus skriver at en eldste, altså en husvert, om nødvendig bør kunne sette folk på plass. Vet du at du er for pinglete til å takle dominerende personer, bør du kun invitere folk du kjenner litt til fra før. Har du derimot livserfaring og en naturlig pondus, kan du invitere mer åpent.

Når en ikke-hierarkisk gruppe er etablert, vet alle at alle har ansvar, for man har ikke overlatt ansvaret til en ledelse. Men selv om alle har ansvar, er det nok de utadvendte og de med mest livserfaring som er de første til å ta tak i dominerende personer. Noen må altså si fra at oppførselen er feil. Det må muligens gjentas.

Man kan også på nytt i fellesskap snakke om prinsippene for gruppen,

nemlig at ingen skal bestemme over de andre, at alle skal kunne ta ordet, osv. Og man kan minne om at personen ble fortalt i invitasjonen at gruppen er ikke-hierarkisk og at personen dermed aksepterte prinsippet.

Dersom gjentatte oppfordringer om å skjerpe seg ikke hjelper, da må noen ta en prat med vedkommende og spørre hvorfor han ikke leter etter en gruppe som bedre passer hans idealer.

Det er for øvrig ikke slik at alle ordensproblemer løser seg dersom man innfører hierarki. Det fins mange ledere som ikke tar tak i situasjoner, men som synes det er stas å holde preken i scenelyset. Noen ganger kan det også bli verre med hierarki fordi problempersonen får formell makt.

Psykopater

Med psykopater tror jeg det bare er et tidsspørsmål før gruppen bryter sammen og oppløses, derfor kan man like gjerne forsøke å gjøre noe med situasjonen først som sist. Sagt på en annen måte: Psykopaten må ut av gruppen. Men det er antagelig nesten umulig å få til, for han er så manipulerende og sterk.

Derfor må man kanskje legge ned gruppen. Det er bedre å legge den ned før alle har tatt for mye skade av psykopaten, enn å vente til alle har brent seg så mye at de aldri vil være i en menighet på nytt.

Man kan legge ned gruppen og heller prioritere noen prosjekter der psykopaten ikke deltar. Så kan noen ringe hverandre på et senere tidspunkt og lage noen nye grupper på kryss og tvers som heller ikke behøver å være kopi av den som ble lagt ned.

Dette viser også at det kan være lurt å delta i flere grupper. Går det galt i den ene, så er det ikke så farlig, for man er jo med i en annen gruppe også.

Har man med en psykopat å gjøre, vil kanskje psykopaten være innpåsliten også etter at gruppen er lagt ned, da gjelder det å være forberedt og vite hva man skal svare når psykopaten prøver seg. Psykopaten tilbyr kanskje sin «hjelp» når du sier du skal prioritere et prosjekt fremover og ikke kan delta i samlingene. Ett av seksten kjennetegn på en psykopat er

visstnok at han har overfladisk sjarm og gode intellektuelle evner. Du blir snakket rundt. Du blir manipulert. Han vil spille på et stort register som gjør at du ikke klarer å holde ham ute av ditt liv. Og når du endelig klarer å få ham på avstand, vil du sitte igjen med en følelse av at alt er din feil...

Jeg har ikke studert dette emnet, men det er mulig at vanlige høflige antydninger ikke når inn til psykopaten, det er mulig man må snakke i klartekst: «Jeg vil ikke se deg mer.»

Som kristen vil man fort få dårlig samvittighet når man avviser folk, men jeg ser ingen annen mulighet enn at psykopater må få profesjonell helsebehandling. Vel, den andre muligheten er å be om et mirakel, men inntil det inntreffer, bør man holde seg borte, er mitt amatøråd.

Uten profesjonell opplæring er du og jeg rimelig sjanseløse mot psykopatens evner. Kommer du med forklaringer på hvorfor du ikke vil treffe psykopaten mer, gir du antagelig psykopaten bare flere muligheter til å briljere med sin sleiphet.

Har du tips om dette, så si gjerne fra.

Men la nå ikke redselen for en mulig psykopat stanse deg i å starte opp hjemmesamlinger. Det er også en risiko for at du kan treffe en psykopat på jobben eller i nabolaget, men du dropper ikke å jobbe eller bo av den grunn.

Men hadde man ikke prester i GT da?

Kristne tror på hele Bibelen, både GT og NT, men det er samtidig en utvikling fra GT til NT. Hebreerbrevet i NT sier at den spesielle preste-tjenesten fra GT er gått ut på dato. Både Peter og Johannes i NT kaller alle kristne for prester. I GT-tider fantes det særskilte prester og øversteprester. Bakgrunnen kan være at fordi Guds ånd ikke hadde falt over alle, måtte man være mer seremonistyrte. Men på pinsedag i NT henviser Peter til en gammel profeti der alle skal bli fylt av Den hellige ånd, dermed går preste-tjenesten ut på dato. I NT er vi alle prester, og vi har bare én øversteprest: Jesus.

Det allmenne prestedømme vises i listen som jeg viste tidligere. Den viser hva hele menigheten, alle kristne, har ansvar for. Den viser der-

med også at ingen enkeltpersoner skal ha monopol på dette: Forkynne, rettlege, undervise, være teologisk sikkerhetsnett, lære bort, ta vare på troen, velge personer til tjeneste, ha tilsyn, holde ut, la seg oppdra av Gud, komme med innslag i samlingene, holde orden i samlingene, dele nattverd og måltid, holde fast på overleveringene, døpe eller lignende.

Hvor ofte møtes man?

Jesus sa «Gjør dette til minne om meg». Han ga ikke beskjed om hvor ofte man skulle møtes. En av gruppene jeg deltar i, møtes annenhver uke. En annen møtes mye sjeldnere.

Apg 20:7 indikerer at de møttes på søndag, men det står ikke hvor ofte det skjedde. De gruppene jeg deltar i, møtes som regel på andre dager enn søndager. Men søndag er selvsagt en ok dag, det også.

Kan flere grupper lage felles samlinger?

Det er fint med fellessamlinger. Noen må bare ha initiativ til det og legge til rette. Det er mulig Gaius i NT var en slik person. Tertius hjalp Paulus med å skrive brev. Tertius skriver: «Gaius, som er vert for meg og hele menigheten, hilser dere. Erastos, byens regnskapsfører, og vår bror Kvartus hilser dere.» (Rom 16:23). Her ser vi også at en av byens høyeste byråkrater hilser, det gir et hint om at storsamlingene kanskje foregikk hjemme hos de som hadde et av de største husene. Vi kan se for oss at Gaius kanskje hadde en typisk romersk villa med en åpen hage i midten med plass til mange. De første kristne var alt fra fiskere til folk som var ansatt hos keiseren eller i byens forvaltning.

Verten Gaius har altså et navn, det samme har de andre personene som åpnet sine hjem og som Paulus hilser til (se lenke under). NT har også navn på for eksempel evangelister og misjonærer, men altså ikke pastorer. Den logiske forklaringen er at eldste, husvert og pastor var samme person. De eldste hadde mulighet til å invitere hjem gjester, dermed var de verter, og de skulle være som hyrder (pastorer).

Hva med teologien?

Prester, pastorer og kirkesamfunn er uenige i teologiske spørsmål, det er et bevis på at hierarki og utdanning ikke gir noen garanti for rett lære. I noen stormenigheter avgjøres teologien av kanskje færre personer enn hva som finnes i en hjemmemenighet. I noen kirker er man så hierarkiske at teologiske spørsmål avgjøres av en hovedpastor alene. Men den hovedpastoren er altså teologisk uenig med hovedpastoren i nabokirkesamfunnet. Begge kan ikke ha rett samtidig, for de er jo uenige. Hierarki gir altså ingen teologisk garanti.

Noen kirkelige toppledere ombestemmer seg i teologiske spørsmål, de kan for eksempel bytte kirkesamfunn, også det beviser at hierarki ikke gir en garanti for korrekt teologi. Halve livet tok altså den kirkelige topplederen feil. Eller kanskje det var i første halvdel av livet han hadde rett og nå han er helt ute og sykler?

Selv om hierarkier viser at kristne er uenig teologisk, og at hierarkier derfor ikke gir teologisk garanti, er det samtidig en felles kjerne som de aller fleste kristne er enige om, uavhengig av utdanning og titler. Det er altså ikke håpløst om man velger feil organisering. Men alle kristne bør være interessert i å kalibrere seg mot NT. Man bør ikke være fornøyd bare fordi man er enige om det viktigste. Man må fortsette å studere, drøfte og påvirke. Og det er det god plass til i ikke-hierarkiske rammer.

Hva med «de fem tjenestene»?

«De fem tjenestene» er noe en del kristne er opptatt av, sånn i teorien i alle fall - man organiserer sjelden kirkene etter de fem tjenestene, men man snakker om dem som viktige: Lærer, hyrde, apostel, evangelist og profet.

Ordet tjeneste er så langt jeg kan se i NT ikke brukt om alle fem. Jeg tror uansett ikke Paulus mente at antallet ulike tjenester skulle være akkurat fem, for han nevner her og der disse ordene i ulikt antall og i ulik rekkefølge. Men ett sted nevner han altså fem av dem. Tre av de fem nevnes et annet sted, så det er ikke noe system. Andre ganger snakker Paulus om eldste, tjener, tilsynsmann og andre «merkelapper».

Hierarkister forsøker noen ganger å organisere menigheten som en

pyramide med persontyper, gavene eller tjenester som nevnes i NT. Men slike systemer bryter sammen logisk. Paulus kaller seg for eksempel både tjener (diakon), slave og apostel, men han kan jo ikke være i hierarki med seg selv.

I praksis er det få hierarkister som bryr seg om «de fem», for som regel organiserer man seg med moderne titler som «hovedpastor», «musikk-pastor» og lignende (som ikke engang finnes i Bibelen).

I ikke-hierarkiske hjemmesamlinger kan man anerkjenne at folk har ulike gaver, man kan anerkjenne også de populære fem, det vil si at man lar de slippe til med innslag slik alle har anledning til å slippe til.

Vil det ikke uansett bli en leder i gruppen?

Hjelper det egentlig å si «ikke-hierarki», det blir kanskje uansett en uformell leder i flokken?

Det er noe rett i en slik påstand, det er mange som ønsker å være sjef. Men dersom de som starter gruppen, går inn for ikke-hierarki, da vil de neste som blir med, antagelig følge opplegget som er etablert.

Det er for øvrig ikke noe veien for å snakke om de ikke-hierarkiske verdiene og bli dem bevisst. Dermed kan de som egentlig liker å sjefe, makte å holde seg i skinnet og la sine evner loses til andre situasjoner (prosjekter på siden). Personer med naturlig pondus bør også passe på hverandre. Hvis den ene plutselig vil bestemme og med myndighet sier at nå bør alle i menigheten lese en bestemt bok til neste gang, bør de andre som har naturlig pondus si fra at slik kan man ikke oppføre seg. Alle kan foreslå en bok, men man kan ikke legge press bak forslaget.

Er det bedre å velge en formell leder, for det er «ryddigere»? Nei.

For det første er det å erklære: «Vi må gi opp, vi klarer ikke leve i kjærlighet».

For det andre organiserer man seg da i strid med Paulus som sier «én Herre» (som er Jesus, ikke pastoren).

For det tredje kommer man fort i strid med oppfordringen fra Paulus om at alle skal kunne delta med innslag.

For det fjerde kommer man i strid med Peter som sier nei til makt-

bruk.

For det femte kommer man i strid med at alle i menigheten har fått ansvar for alt fra forkynnelse til tilsyn.

For det sjette fins det ikke eksempler i NT der en pastor bestemmer sanger, prekener, visjoner, dåp, nattverd osv, så hva går i tilfelle et slikt lederskap ut på?

Er du en kristen som inviterer ikke-kristne til et kurs i kristen tro, eller noen kommer til deg for å snakke om kristen tro, da er det selvsagt du som vet mest om kristen tro. Ender dere opp med at alle blir kristne og dere har jevnlig samlinger, kan det hende at du i en periode er den som naturlig kan undervise mest. Men det er noe ganske annet enn å innføre et system der vennene alltid har en formell sjef som alle må følge. Slik er det i mange kirker i dag, man har en pastor som bestemmer. Da uttrykker man egentlig at alle i menigheten, unntatt pastoren, er som barn som aldri kan bli voksne.

Hva med husgrupper underlagt en kirke?

Det er bra at tradisjonelle kirker starter husgrupper. Men et slikt opplegg trekker i retning av lavere selvstendighet i gruppen enn i ikke-hierarkiske grupper, for man må følge kirkens opplegg og det er kirken som har fasiten og ledere plassert i gruppen. Mye tid og krefter går også til det store menighetsmaskineriet som ikke blir mindre om man oppretter husgrupper.

Kan man invitere gjester som holder foredrag?

Ja, selvsagt. Dere er frie. Man kan gjerne invitere folk til å holde foredrag i hjemmesamlingen. Men jeg tror du vil bli overrasket over hvilke gaver som finnes, eller som vokser frem, i en liten hjemmesamling. Behovet for å invitere foredragsholdere er antagelig liten. Men generelt er det fint å treffe andre grupper og andre kristne enkeltpersoner.

Kort sagt, hva er poenget med hjemmesamlinger?

Poenget med samlingene er å minnes Jesus, samt gi ham en sjanse til å si noe til oss gjennom andre mennesker og at vi gir hverandre en sjanse til å hjelpe hverandre med de gavene vi er utstyrt med, slik at vi også på egen hånd kan støtte andre et annet sted en annen dag.

Det jeg har skrevet i dette heftet, handler om rammene for samlingene. Det er den «kjedelige» delen, men den er nødvendig for å gi plass for det spennende.

Rammene er i kortform slik: Man møtes som venner i hjemmene rundt en middag. Ingen er sjef. Alle kan holde innslag. Jesus er Herre.

Den som inviterer, skal ikke bære alle de andre.

Blir samlingene noe av, er det ikke du som inviterer som skal bære alt. Du skal ikke være prest eller moderne pastor, du skal være en vert som legger forholdene til rette. Du skal ikke holde en preken hver gang. Snakk sammen om ulike temaer, så blir det en slags preken til sammen. Dere skal ikke lage vedtekter, visjoner og mål. Dere trenger ikke budsjett. Dere skal ikke diskutere masse felles aktiviteter. De som brenner for noe, kan starte det på egen hånd på siden. Vil noen være med på det som skjer på siden, så gjerne det, men ikke bruk vennemiddagene til å diskutere beslutninger i prosjektene som er på siden. Bygg mennesker, ikke kirkesamfunn. Noen ganger kan noen få ha ordet lenge, men ikke gjør det til en fast ordning at én person alltid holder ordet lenge. Gi rom for at alle kan delta. Men ikke av «tvang» eller press mellom linjene.

Husk også at slike grupper kan være ulike, du er ikke nødt til å være i den samme gruppen resten av livet.

Ubesvarte spørsmål?

Send meg gjerne spørsmål på e-post, så kan jeg forsøke å besvare på bloggen (uten å nevne ditt navn) eller i neste utgave av dette heftet.

Skriv til sjur@byggemennesker.no

*Jeg har lov til alt,
men ikke alt tjener til det gode.*

Til frihet har Kristus frigjort oss.

*Elsk hverandre inderlig som søsken,
sett de andre høyere enn dere selv.*

